

Ny lag om registerkontroll

Sammanfattning

Från och med den 18 december 2013 gäller en ny lag (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn. Lagen innebär en skyldighet för den som erbjuds en anställning, ett uppdrag eller en praktiktjänstgöring inom vissa verksamheter att på begäran visa upp ett utdrag ur belastningsregistret, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn. Svenska kyrkans verksamhet liksom föreningsverksamhet som äger rum inom ramen för församlingsverksamheten omfattas av lagen.

I praktiken omfattar lagen både personer som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med barn och de som är ledare i olika ideella barnverksamheter. Många yrkesgrupper i Svenska kyrkan har direkt och regelbunden kontakt med barn och därför är kretsen där arbetsgivaren ska kontrollera utdrag ur belastningsregistret relativt vid. Det är viktigt att församlingen även har säkra rutiner när det gäller ideella medarbetare som engageras i verksamheter där de har direkt och regelbunden kontakt med barn.

Utdrag ur belastningsregistret är ett instrument för att motverka sexuella övergrepp och det är viktigt att församlingarna fortsätter att vara omsorgsfulla i sin referenstagning och att man antar en handlingsplan och riktlinjer för hantering av sexuella övergrepp mot barn (Vad gör vi nu sid. 84 ff.).

En blankett tillhandahålles som kan användas vid anställning, praktiktjänstgöring och uppdrag. Se länk nederst sidan 5.

Handläggare:

Per Westberg, arbetsgivarkonsult, tel. 08-737 72 42
per.westberg@svenskakyrkan.se

Bakgrund

Skriften Vad gör vi nu? Bemötande och förebyggande av sexuella övergrepp

Sedan många år har Svenska kyrkan bedrivit ett målinriktat arbete mot sexuella övergrepp och för att stödja personer som utsatts för övergrepp. 2011 publicerade Svenska kyrkan skriften ”Vad gör vi nu? Bemötande och förebyggande av sexuella övergrepp”. Detta dokument vänder sig till anställda, ideella medarbetare och förtroendevalda. Det innehåller konkreta riktlinjer och handlingsplaner, resonering och juridiska texter, intervjuer och faktarutor. Det innehåller även relevanta definitioner och webbadresser, samt litteraturhänvisningar. Vad gör vi nu är ett bra instrument i Svenska kyrkans arbete för att kvalitetssäkra sin verksamhet. Hela skriften finns även som pdf att ladda ner på Svenska kyrkans intranät och Svenska kyrkans webbsida, www.svenskakyrkan.se/sexovergrepp. Där kan Du också läsa mer om Svenska kyrkans arbete mot sexuella övergrepp.

Ny lag om registerkontroll inför anställning, uppdrag och praktik

Som ytterligare ett stöd i arbetet mot sexuella övergrepp införs nu en lag om registerkontroll för de som, bland annat i Svenska kyrkan, erbjuds en anställning, ett uppdrag eller en praktiktjänstgöring inom vissa verksamheter att på begäran visa upp ett utdrag ur belastningsregistret, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn. Lagen är ett led i genomförandet av EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi. Lagen utgör ett komplement i Svenska kyrkans strävan att skapa barnsäkra miljöer och motverka sexuella övergrepp och har länge efterfrågats av Svenska kyrkan och många ideella organisationer. Redan sedan tidigare gäller en lag som innebär krav på uppvisande av registerutdrag för de som erbjuds anställning i förskola, förskoleklass eller skola och som omfattas av skollagen.

Rätt att ta del av registerutdrag legaliseras

Det har förekommit att församlingar utan särskilt lagstöd begärt att en sökande ska lämna utdrag ur belastningsregistret. Mot ett sådant förfarande kan man ha integritetsmässiga invändningar och dessa registerutdrag har varit enkla att manipulera.

Vilka omfattas av lagen? - Anställda, ideella medarbetare och praktikanter

Den som erbjuds en anställning i exempelvis Svenska kyrkan ska till arbetsgivaren visa upp registerutdrag om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn. Lagen omfattar också dem som erhåller uppdrag, exempelvis de som arbetar ideellt i församlingen eller den som gör praktik i församlingen och uppdraget eller praktiken innebär regelbunden kontakt med barn. När det gäller praktikanter från skolor, högskolor och universitet är det angeläget att i samtal med skolornas kontaktpersoner klargöra att uppdraget är ett sådant där det fordras att praktikanten visar upp registerutdrag. Skolorna kan då i god tid underrätta praktikanterna och deras vårdnadshavare om detta.

Praktikanter från stiftet

När det gäller praktikanter via stiftet, exempelvis präst- och diakonkandidater, torde stiftet ha ansvar för att dessa förevisar registerutdrag. Detta eftersom enskild praktik och gruppraktik kan bedömas som en verksamhet i Svenska kyrkan inom ramen för stiftens ansvarområde. Genom Svenska kyrkans utbildningsreform kommer även de som utbildas till församlingspedagoger och kyrkomusiker att sändas ut som praktikanter via stiftet. Det förefaller rimligt att stiftet begär att praktikanter uppvisar registerutdrag.

Bemanningsföretags personal

Slutligen ska församlingen kontrollera registerutdrag för den som erhåller uppdrag som innebär regelbunden kontakt med barn om han eller hon har anställning hos någon som ingått avtal med församlingen/pastoratet. Denna grupp handlar framförallt om de som är anställda i bemanningsföretag eller hos entreprenörer som utför dessa uppdrag inom ramen för församlingens verksamhet om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn.

Samhällstjänst eller ungdomstjänst

Lagen ska inte tillämpas på personer som är placerade i församlingen och avtjänar samhällstjänst eller ungdomstjänst. Församlingar tar ibland emot personer som dömts till skyddstillsyn eller villkorlig dom och fått föreskrift om samhällstjänst. Likaså förekommer det att Svenska kyrkan tar emot ungdomar mellan 15 och 21 år som begått ett brott och dömts till påföljden ungdomstjänst. I dessa fall är det Kriminalvården respektive kommunens socialtjänst som bedömer lämpligheten av placering och arbetsuppgifter. Det är lämpligt att församlingens handledare är nogga med att beskriva vilka arbetsuppgifter som är aktuella för den dömd.

Sanktioner

Lagen om registerkontroll är inte straffsanktionerad och det föreligger ingen skyldighet för församlingen att begära att registerutdrag uppvisas. Motiven till att leva upp till lagens bokstav är dock mycket starka eftersom den syftar till att skydda barn från övergrepp. Det kan vara lämpligt att församlingens revisorer följer upp hur församlingen lever upp till lagens intentioner och Svenska kyrkans arbete att förebygga sexuella övergrepp.

Om registerutdraget

Den som omfattas av lagen ska upplysas om att hon eller han ska uppvisa ett registerutdrag. Detta registerutdrag får vara högst ett år gammalt, är kostnadsfritt och har vissa säkerhetsdetaljer för att försvåra förfalskning. Det är lämpligt att tillhandahålla blanketter och dessa kan hämtas på polisens webbplats. Se länkar nedan.

Den normala handläggningstiden hos polisen är cirka två veckor. Det kan ta längre tid om det är många som begär utdrag och om blanketten är ofullständigt eller otydligt ifylld.

I utdraget finns domar, beslut eller strafförelägganden där påföljd har dömts ut för mord, dråp, grov misshandel, människorov, samtliga sexualbrott enligt 6 kap. brottsbalken, grovt rån samt barnpornografibrott. Om påföljden även avser något annat brott, innehåller registerutdraget också uppgifter om det brottet.

Uppgifter i belastningsregistret gallras så att uppgifter tas bort efter olika tidsintervall men bevaras längst i 20 år. Polisen kan upplysa om detaljerna kring gallring.

Dokumentation

Lagen uttalar att registerutdrag ska visas upp. Det blir därmed inte någon inkommen handling men församlingen bör kunna dokumentera att registerutdrag uppvisats. Detta sker lämpligen på den skriftliga anställningsinformationen eller liknade information till ideella medarbetare och praktikanter.

Om någon skickar in utdraget ur belastningsregistret blir det en inkommen handling till församlingen/pastoratet. Den kommer då att omfattas av undantag från handlingsoffentlighet enligt 54 kap. kyrkoordningen. Dock gäller genom kyrkostyrelsens bestämmelser (SvKB 2003:1) att dylika registerutdrag för anställda på begäran ska återlämnas till den anställde. Om så inte sker ska handlingen gallras. Om församlingen behåller utdraget kan detta komma att strida mot personuppgiftslagens bestämmelser.

Ikraftträdande

Den nya lagen träder ikraft den 18 december 2013. Före detta datum är det inte möjligt att tillämpa lagen eller att begära registerutdrag.

Vanliga frågor

Vad menas med barn?

Barn är man om man inte fyllt 18 år.

Omfattas vaktmästare och församlingshemsvärdinnor av lagen?

Ja dessa personalkategorier har ofta arbetsuppgifter som i arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn och församlingen kan begära att registerutdrag uppvisas.

Hur gör vi med en vikariande kyrkomusiker som ibland tjänstgör på ordinarie musikers lediga dagar?

För denna kategori kan det möjligen hävdas att de kanske arbetar direkt med barn men att de inte har regelbunden kontakt. Den som ofta tar längre vikariat som präst eller kyrkomusiker kan med fördel se till att de alltid har ett färskt registerutdrag att visa upp.

Ska vi be att få se registerutdrag på redan anställda?

Nej det får man inte göra. Däremot ska utdrag uppvisas av den som får ny anställning på grund av företrädesrätt, tidigare säsongsanställning och så vidare.

Hur gör vi med unga ledare?

Även personer under 18 år kan lämpligen uppvisa registerutdrag när de har uppgifter som innebär direkt och regelbunden kontakt med barn. Det är viktigt att vårdnadshavarna informeras om detta och är ett lämpligt tillfälle att föra ett samtal om Svenska kyrkans arbete att förebygga och förhindra sexuella övergrepp.

Kyrkogårdsarbetare omfattas väl inte av lagen?

Om vi på våra kyrkogårdar regelmässigt anställer personer som är under 18 år kan deras arbetskamrater komma att omfattas av lagen eftersom de har ett arbete som innebär direkt och regelbunden kontakt med barn. Det är dock arbetsgivaren som avgör om man ska tillämpa systemet med uppvisande av registerutdrag. I sam-

manhanget kan nämnas att den särskilda lag som kräver registerutdrag i förskola, förskoleklass och skola inte omfattar gymnasieskola.

En person vi vill rekrytera visar upp ett utdrag som visar på att vederbörande är dömd. Hur ska vi göra?

Det är församlingen som avgör om vetskapen om ett tidigare brott ska innebära att man inte kan tilldela de uppgifter man tänkt. Det är viktigt att ha en närmare dialog och det kan finnas situationer där man bortser från händelsen. Ett exempel, som nämnts i riksdagsdebatten handlar om en flicka som var 13 år och 8 månader som var tillsammans med sin pojkvän som var 15 år och 4 månader. De hade ett frivilligt samlag, men pojken anmäldes och dömdes till ansvar för sexuellt utnyttjande av barn med påföljden ungdomsvård. Denna typ av brott ligger kvar i belastningsregistret under fem år.

En sökande som församlingspedagog skickade med ett registerutdrag i sina ansökningshandlingar. Vad ska vi göra med detta utdrag?

Handlingen får inte förvaras i församlingens arkiv och ska därför gallras. Lämpligen skickas registerutdraget tillbaka till den som sökt arbetet.

Länkar

www.svenskakyrkan.se/sexovergrepp

<http://polisen.se/Service/Belastningsregistret-begar-utdrag/?8d13d200>

<http://rkrattsdatabasen.gov.se/SFSdoc/13/130852.PDF>

Blankett Information enligt lag (2013:852) vid anställning, praktiktjänstgöring eller uppdrag.

Förteckning över utgivna Observera 2013

- Nr 1 Ny taxa för begravningsclearing, januari
- Nr 2 Återlämnade gravrätter, nedlagda gravstenar och samarbete med Sveriges släktforskare, januari
- Nr 3 Förslag till nytt tjänstepensionsavtal för Svenska kyrkan, januari
- Nr 4 Internränta år 2012, januari
- Nr 5 Budgetförutsättningar 2014, april
- Nr 6 Ökade kostnader för tjänstepension och premiekapning 2014, maj
- Nr 7 Kollektivavtalet för Svenska kyrkans 22 000 anställda är klart, juni
- Nr 8 Arbetsordningar, augusti
- Nr 9 Generella biotopskydd på begravningsplatser, augusti
- Nr 10 Ny lön vid förflyttning, september
- Nr 11 Organisatoriska förändringar, september
- Nr 12 Inför val av revisor, september
- Nr 13 Allmänna reklamationsnämnden har beslutat i ett gravskötselärende, oktober
- Nr 14 Rekrytering av personal till kyrkogården, november
- Nr 15 Observera om Observera, november
- Nr 16 Delning av aska efter avliden, december
- Nr 17 Nytt bilersättningsavtal, BIL 14, december
- Nr 18 Inför bokslut och årsredovisning 2013, december
- Nr 19 Ny lag om registerkontroll, december